

KOSTYUM DIZAYNIDA RANGNING ESTETIK VA PSIXOLOGIK AHAMIYATI.

Toshkent to'qimachilik va yengil sanoati instituti

Ass.(PhD) **Z.U.Zufarova**

Talaba **Sh.D.Olimjonova**

Annotatsiya: Mazkur maqolada kostyum dizaynida rangning estetik va psixologik ahamiyati tahlil qilinadi. Ranglarning inson hissiyotlari va xulq-atvoriga ta'siri, kiyim dizaynida rang tanlash tamoyillari hamda zamonaviy moda sanoatida ranglardan foydalanish xususiyatlari yoritilgan. Shuningdek, ranglarning obraz yaratishdagi o'rni va kostyum dizaynidagi amaliy ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Abstract: This article examines the aesthetic and psychological significance of color in costume design. It discusses the influence of colors on human emotions and behavior, the principles of color selection in clothing design, and the characteristics of color application in the modern fashion industry. In addition, the role of color in image creation and its practical importance in costume design are analyzed.

Аннотация: В данной статье рассматривается эстетическое и психологическое значение цвета в дизайне костюма. Освещаются влияние цветов на эмоции и поведение человека, принципы выбора цвета в дизайне одежды, а также особенности использования цвета в современной модной индустрии. Кроме того, анализируется роль цвета в создании образа и его практическое значение в дизайне костюма.

Kalit so'zlar: rang, kostyum dizayni, moda, estetika, psixologiya, obraz, ranglar psixologiyasi, dizayn, kiyim.

So'nggi yillarda O'zbekistonda moda va dizayn sanoatini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Milliy an'analarni zamonaviy moda bilan uyg'unlashtirish orqali yangi dizayn yechimlari yaratilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev yoshlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, milliy madaniyat va san'atni qo'llab-quvvatlash masalalariga

alohida e'tibor qaratib kelmoqda. Prezidentimiz o'z nutqlarida kreativ industriya va dizayn sohalarini rivojlantirish mamlakatning madaniy hamda iqtisodiy taraqqiyotida muhim o'rin tutishini ta'kidlagan. Bugungi kunda o'zbek dizaynerlari milliy naqshlar va an'anaviy ranglardan zamonaviy moda kolleksiyalarida samarali foydalanmoqdalar. Bu esa milliy madaniyatni targ'ib qilish va xalqaro moda maydonida O'zbekiston brendini shakllantirishga xizmat qilmoqda. Kostyum dizayni san'at, moda va funksionallikni o'zida mujassamlashtirgan murakkab ijodiy jarayondir. Ushbu jarayonda rang eng muhim ifoda vositalaridan biri hisoblanadi. Rang insonning diqqatini tortadi, hissiyotlariga ta'sir qiladi va kiyimning umumiy estetik qiyofasini shakllantiradi. Shu sababli kostyum dizaynida rang tanlash jarayoni nafaqat estetik mezonlarga, balki psixologik omillarga ham asoslanadi.

Rang insonning atrof-muhitni qabul qilishida muhim rol o'ynaydi. Kiyimdagi ranglar insonning xarakteri, kayfiyati va ijtimoiy mavqeini ifodalash vositasi bo'lib xizmat qiladi. Moda tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, har bir davr va madaniyatda ranglarning ma'lum ramziy ma'nolari mavjud bo'lgan. Bugungi kunda ham ranglar moda va dizaynning ajralmas qismi bo'lib qolmoqda. Zamonaviy kostyum dizaynida ranglardan oqilona foydalanish orqali obrazning estetik qiymatini oshirish, iste'molchi e'tiborini jalb qilish va ma'lum hissiy ta'sir uyg'otish mumkin. Shu bois ranglarning estetik va psixologik xususiyatlarini o'rganish kostyum dizaynining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Rangning estetik ahamiyati. Rang kostyum dizaynining kompozitsion elementlaridan biri hisoblanadi. U shakl, faktura va material bilan birgalikda kiyimning badiiy qiyofasini yaratadi. Dizayner rang yordamida obrazning xarakterini, uslubini va g'oyaviy mazmunini ifodalashi mumkin. Estetik jihatdan ranglar uyg'unligi kiyimning jozibadorligini oshiradi. Monoxromatik, analog va komplementar rang sxemalari moda dizaynida keng qo'llaniladi. Ranglarning to'g'ri uyg'unlashuvi kiyimning vizual muvozanatini ta'minlaydi va kompozitsiyaning yaxlitligini kuchaytiradi.

Masalan, pastel ranglar nafislik va yengillik hissini uyg‘otsa, yorqin ranglar energiya va dinamizmni ifodalaydi. To‘q ranglar jiddiylik va hashamatni, och ranglar esa poklik va yengillikni anglatadi. Shu sababli rang tanlash kostyum dizaynining estetik muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Bundan tashqari, ranglar yordamida inson qomatining vizual qabul qilinishini ham o‘zgartirish mumkin. To‘q ranglar tana hajmini kichikroq ko‘rsatishi, och ranglar esa aksincha hajmni kattaroq tasvirlashi mumkin. Ushbu xususiyat moda dizaynida keng qo‘llaniladi. Kostyum dizaynining asosiy vazifalaridan biri ma’lum obraz yaratishdir.

Rang ushbu obrazning hissiy va estetik mazmunini shakllantiruvchi vosita sifatida xizmat qiladi. Masalan, biznes uslubidagi kostyumlarda ko‘pincha qora, kulrang va to‘q ko‘k ranglardan foydalaniladi. Ushbu ranglar ishonchlilik va professionalizm hissini uyg‘otadi. Romantik uslubda esa pushti, oq va pastel ranglar ustunlik qiladi. Rang yordamida dizayner ma’lum g‘oya yoki hissiy holatni ifodalashi mumkin. Bu esa kostyumning kommunikativ imkoniyatlarini kengaytiradi va uning san’at asari sifatidagi qiymatini oshiradi.

Rangning psixologik ahamiyati. Psixologik tadqiqotlar ranglarning inson hissiyotlari va xulq-atvoriga sezilarli ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi.

Har bir rang inson ongida ma’lum assotsiatsiyalar va hissiyotlarni uyg‘otadi. Qizil rang energiya, ehtiros va faoliyat bilan bog‘liq. U inson e’tiborini tez tortadi va kuchli

hissiy ta'sir uyg'otadi. Shu sababli qizil rang ko'pincha liderlik va qat'iyat obrazlarini yaratishda qo'llaniladi. Ko'k rang ishonch, barqarorlik va xotirjamlik timsoli hisoblanadi. Ushbu rang rasmiy va ishbilarmonlik kiyimlarida keng qo'llaniladi. Yashil rang esa tabiat, uyg'unlik va muvozanat hissini beradi. U insonda xotirjamlik va qulaylik tuyg'ularini uyg'otadi. Sariq rang quvonch, optimizm va ijodkorlik bilan bog'liq bo'lsa, qora rang kuch, jiddiylilik va elegans ramzi hisoblanadi. Oq rang esa poklik, soddalik va yangilanishni ifodalaydi.

Kostyum dizaynida ranglarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish orqali maqsadli auditoriyaga kerakli hissiy ta'sir ko'rsatish mumkin.

Ranglarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish moda va kostyum dizayni samaradorligini oshiradi. Zamonaviy dizayn amaliyotida ranglar orqali ma'lum hissiy ta'sir yaratish, auditoriya e'tiborini jalb qilish va kuchli vizual obraz hosil qilish mumkin.

Shunday qilib, rang kostyum dizaynining nafaqat bezak elementi, balki estetik va psixologik ta'sir ko'rsatadigan muhim vositasi hisoblanadi. Uning imkoniyatlaridan oqilona foydalanish zamonaviy moda va dizayn rivojining muhim omillaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Itten J. The Art of Color. New York, 2019.
2. Heller E. Psychology of Color. Berlin, 2018.
3. Birren F. Color Psychology and Color Therapy. New York, 2016.
4. Ambrose G., Harris P. The Fundamentals of Design. London, 2020.
5. Wong W. Principles of Form and Design. New York, 2019.
6. Jackson T. Fashion Design Course. London, 2021.
7. Laver J. Costume and Fashion. London, 2018.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqlari va rasmiy materiallari.
9. Moda va kostyum dizayni bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.